

بررسی راهکارهای پیش‌گیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی

تاریخ دریافت: ۹۲/۲/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۹/۶

از صفحه ۱۳۳ تا ۱۶۰

جواد یوسفوند^۱، سعید خانی^۲

چکیده

مقاله حاضر به بررسی راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی و با هدف بررسی، تعیین و ارزیابی شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی، و از نظر روش توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه مدیران و کارشناسان حوزه قاچاق کالا تشکیل می‌دهد که به صورت تمام شمار ۱۳۱ نفر مورد ارزیابی قرار گرفتند. همچنین ابزار گردآوری داده‌های این پژوهش را پرسش‌نامه محقق ساخته تشکیل می‌دهد. نتایج پژوهش نشان داد که راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا از طریق کاهش منافع قابل پیش‌بینی جرم قاچاق کالا با میانگین ۲۲/۷۱، از دید پاسخگویان مناسب تر بوده و رتبه اول را به خود اختصاص داده است. راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا به وسیله کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا با میانگین ۱۵/۲۱، رتبه آخر را به خود اختصاص یافته است. از بین متغیرهای تحقیق، برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق بالاترین رتبه را به خود اختصاص داده و پایین‌ترین رتبه به برگزاری نشست‌های علمی پیرامون تأثیر قاچاق کالا بر حوزه‌های امنیت در ابعاد گوناگون برای ساکنان مرزی یافته است.

کلیدواژه‌ها

پیشگیری، پیشگیری وضعی، فنون پیشگیری وضعی، قاچاق، قاچاق کالا، قاچاقچیان، مأموران انتظامی و مرزبانی.

۱- کارشناس ارشد اطلاعات و مربی اطلاعات دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول): puagahi@police.ir

۲- دانشجوی دکتری جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران

مقدمه

قاچاق کالا بخش قابل توجهی از منابع جامعه را به خود اختصاص داده و در کنار آثار کوتاه مدت حیات اقتصادی آینده کشور را به شدت تهدید می‌کند. دلایل مختلفی در بسترهای شکل‌گیری فعالیت‌های غیر قانونی نقش دارند و هر یک به سهم خود، بستر لازم برای چنین فعالیت‌هایی را فراهم می‌کنند. شناخت عوامل اثرگذار بر فعالیت‌های غیر قانونی می‌تواند سهم بسزایی در تدوین راهکارهای مبارزه با معضل اقتصادی یعنی قاچاق داشته باشد (برخورداری و ناظمان، ۱۳۸۸: ۳۰۹).

قاچاق کالا خسارات جبران‌ناپذیری را به اقتصاد کشورها وارد می‌سازد و مبارزه با آن نیازمند عزم و اراده ملی است و در مسیر مبارزه برخورد قاطع با مجرمان به عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در ضمن با توجه به میزان خطرات ناشی از قاچاق کالا به منافع ملی می‌بایست کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط در سال حماسه سیاسی - حماسه اقتصادی تلاش جدی را در جهت ریشه‌کنی این پدیده که در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، نظامی و انتظامی، فرهنگی و اجتماعی اثرات منفی را بر جای می‌نهد را در دستور کار خود قرار دهند.

گفتنی است سالیانه علاوه بر آنکه توسط عوامل انتظامی محموله‌های زیادی کشف می‌شود برخی از کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران جهت مقابله با قاچاقچیان به درجه رفیع شهادت نایل می‌شوند.

با توجه به اینکه از یک سو نیروی انتظامی برای آموزش و تربیت کارکنان هزینه‌های هنگفتی را متحمل می‌شود و از سوی دیگر احتمال بروز آسیب‌پذیری و در نهایت لطمات روحی و روانی به اعضای خانواده آنان متصور است. بنابراین مسئولان سازمان به منظور حفظ و صیانت کارکنان در برابر این گونه تهدیدات اقدام به اجرای برنامه‌های پیشگیرانه برای کارکنان می‌کنند که لازم است قبل از اجرا در ابتدا شیوه‌های مؤثر را شناسایی کند تا امکان بروز تهدیدات در سازمان کاهش یابد سپس با راهکنش‌های (تاکتیک‌های) مختلف بر اجرای آنها استمرار بخشند.

پرواضح است در صورتی که با روش‌های عملی مناسب بتوان در حوزه پیشگیری از قاچاق کالا نقش‌آفرینی کرد در نتیجه هزینه‌های کمتری در بخش مبارزه صرف

می‌شود یعنی به عبارتی روان می‌توان گفت علاج واقعه قبل از وقوع ساده‌تر از درمان است بنابراین سازمان‌ها به این مسئله توجه جدی می‌کنند.

با این توصیف با نگاه به موفقیت‌های چشمگیری نیروی انتظامی در مهار پدیده قاچاق کالا، به منظور برون رفت از آن تدوین تدابیر پیشگیرانه علاوه بر ابعاد اقتصادی، سیاسی، حقوقی و... در بُعد انتظامی و فرهنگی - اجتماعی از ضرورتی اساسی است تا از این طریق بتوانیم امکان جرم قاچاق را به حداقل ممکن کاهش داده سپس با سوداگران که به امنیت ملی خدشه وارد می‌سازند برخورد قاطع صورت پذیرد و روند رسیدگی قضایی پرونده‌ها با سرعت دنبال شود تا مرتکبان به مجازات پیش‌بینی شده در قانون برسند.

هدف اصلی این تحقیق، بررسی، تعیین و ارزیابی شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی است. بنابراین این مطالعه به دنبال پاسخ به این سؤال اساسی است که شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی کدام‌اند؟

مبانی نظری تحقیق

پیشگیری از جرم از نظر اکبوم عبارت است از: «کاهش خطر وقوع و شدت بالقوه جرم و بی‌نظمی از طریق مداخله در علل آن» (محمد نسل، ۱۳۸۶: ۳۰).

اردبیلی (۱۳۷۹) معتقد است: «پیشگیری فرایند عقلی است که تجربه درستی یا نادرستی آن را عیان می‌کند. در واقع، پیشرفت و کمال سیاست پیشگیری در گرو تجدید نظر دایمی شیوه‌ها و راهکارهایی است که در تأمین اهداف پیشگیری به کار می‌رود (ص ۱۵۹).

پیشگیری شامل تدابیر و اقدامات جمعی و گروهی است «یعنی مخاطب آن، کل جمعیت یا گروه یا بخش معینی از کل است» (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۸: ۱۳۶).

ژرژ لواسور «شاخه‌ای را که متمایل به پیشگیری از بزهکاری است، غنی‌ترین و مؤثرترین شاخه سیاست جنایی» می‌داند (توجهی، ۱۳۷۷: ۱۴۱ و ۱۴۳).

انواع روش‌های پیشگیری

طبقه‌بندی نوین پیشگیری از بزهکاری: طبقه بندی نوینی که امروزه در متون جرم‌شناسی به کار برده می‌شود، تا اندازه ای نوآوری و تا اندازه ای تلفیق از اشکال متداول پیشگیری است و عبارت‌اند از:

پیشگیری اجتماعی^۱: پیشگیری اجتماعی از بزهکاری شامل مجموعه اقدامات پیشگیرانه است که به دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی هستند که در تکوین جرم مؤثر بوده‌اند (معظمی، ۱۳۸۲).

در حقیقت پیشگیری اجتماعی «به طور مستقیم یا غیرمستقیم هدف تأثیرگذاری بر شخصیت افراد است تا از سازماندهی فعالیت خود، حول محور انگیزه‌های بزهکارانه پرهیز کنند».^۲

پیشگیری وضعی^۳: پیکا^۴، پیشگیری وضعی را ناظر بر تدابیری می‌داند که فرصت‌ها و مناسبت‌های ارتکاب جرم را کاهش دهد و زمینه‌های ارتکاب جرم را مشکل‌تر کند (قاضی، ۱۳۸۷: ۱۱۹). پیشگیری وضعی از وقوع جرم با بردن کامل برخی از خطر‌ها، کاهش بعضی از خطر‌ها با کاستن دامنه خسارت وارد شده، کاهش برخی خطر‌ها با اقدامات امنیتی مثل تلویزیون مدار بسته، انتقال برخی از خطر‌ها مثل بیمه و پذیرفتن برخی خطر‌ها که اجتناب‌ناپذیر است و یا رفع آن هزینه‌های غیرقابل تحملی را تحمیل می‌کند (بیات و همکاران، ۱۳۸۷).

*از نظر کلارک (۱۹۸۰) پیشگیری وضعی عبارت‌است از: «یک رویکرد پیشگیرانه که متکی بر کاهش فرصت‌های جرم است.» از این منظر اقداماتی کاهش دهنده این فرصت‌ها محسوب می‌شوند که اولاً، متوجه اشکال فرم‌های خیلی خاص جرم باشند. ثانیاً، متضمن مدیریت، طراحی یا ایجاد تغییر و دست‌کاری در محیط باشند به نحوی که تا حد امکان اختصاصی و نیز ثابت و دائمی باشد، ثالثاً، تا آنجا که ممکن است مستلزم افزایش تلاش برای جرم و نیز خطر جرم و کاهش در ماورای تصور شده

1- Social Prevention

2- www. Pajoohe. com

3- Situational Prevention

4- Pica

توسط غالب مجرمان باشد) خالقی، ۱۳۸۰: ۳۷).

پیشگیری موقعیت مدار برای نخستین بار توسط واحد تحقیقات پیشگیری از جرم وزارت کشور انگلیس به دنبال پژوهشی دربارهٔ بازپروری زندانیان مطرح شد. براساس این تحقیق؛ میان فرار زندانیان و تکرار جرم آن دسته از جوانانی که در خانه‌های نیمه کاره زندگی می‌کنند ارتباط تنگاتنگی وجود دارد. در این تحقیق نشان داده شده است که محیط سکونت نقش اثرگذاری بر روی تکرار جرم افراد دارد و بدین ترتیب پژوهشگران به اهمیت فرصت‌های مناسب برای ارتکاب جرم و موقعیت‌های پیش از بزهکاری پی بردند. از آن پس، پژوهش‌های متعدد و نگرش‌های گوناگون در مورد این پیشگیری از سوی محققان بیان شد.

۱- **نظریهٔ گزینش عقلانی:** کلارک به همراه کورنیش نظریهٔ گزینش عقلانی را بیان کردند. «این رویکرد می‌پندارد که بزهکار احتمالی تصمیم‌گیرندگان عاقلی هستند که به دنبال تأمین منافع اقتصادی خویش پس از ارزیابی میزان خطر و منافع حاصله از طریق ارتکاب بزه هستند» (رزنیام، دنیس و همکاران، ۱۳۷۹: ۱۵۱).

بدین‌سان، مجرمان احتمالی افرادی عاقل، حسابگر و منطقی می‌باشند که با حسابگری اقتصادی به بزهکاری مبادرت می‌ورزند. این رهیافت از دیدگاه‌های اندیشمندان پیشین حقوق کیفری مانند بکاریا، بنتام و بیکر (این دسته از اندیشمندان حقوق کیفری بر این باورند که بزهکاران در گزینش‌هایشان از فایده‌گرایی مبتنی بر محاسبهٔ سود و زیان عمل ارتكابی اثر می‌پذیرند و در صورت سودمند بودن جرم به ارتکاب آن مبادرت می‌ورزند.) الهام می‌گیرد. بکاریا بر این عقیده بود که انسان‌ها با اثرپذیری از خواسته‌ها و منافع خویش از خود رفتاری را بروز می‌دهند. بنتام نیز معتقد بود که همه‌ی افراد، به طور خودآگاه یا ناخودآگاه، براساس حسابگری و برآورد لذت و رنج ناشی از رفتار، انجام کردار یا بیان‌گفتاری را بر می‌گزینند. بنابراین؛ در زمینه بزهکاری نیز همین امر حاکم است، بدین معنی که بزهکار با بررسی نتیجهٔ کردار و رفتار خویش در صورت سودآور بودن، مرتکب رفتار بزهکارانه می‌شود. پس از این دوبیکر در سال ۱۹۶۸ میلادی با نگارش مقاله‌ای تحت عنوان «بزه و کیفر، رهیافتی اقتصادی» بزهکاری را رفتاری اقتصادی معرفی کرد، وی عقیده داشت که «بزهکار انسانی است عادی و حسابگر که به دنبال یک سلسله معادلات مصمم به

ارتکاب یا عدم ارتکاب جرم می‌شود، در آن معادله فعالیت‌های بزهکارانه به دیگر فعالیت‌های مشروع اجتماعی مانند تجارت، تشبیه می‌شود. تجارتی که سود آن همان فایده‌ای است که از وقوع جرم به دست می‌آید و زیان آن همان زیان اجتماعی است که در امکان کشف جرم، خطر دستگیری مجرم و مجازات وی نهفته است. « با توجه به فرضیه پیشگیری موقعیت مدار که انسان‌ها را از شخصیتی ثابت برخوردار می‌داند، نظریه پردازان رویکرد گزینش عقلانی نیز بیان کردند که با دخالت در فرایند تصمیم‌گیری بزهکار احتمالی می‌توان ارتکاب بزه را امری زیان‌آور نشان داد تا از این طریق مجرم احتمالی بزهکاری را غیرعقلانی تشخیص داده و از گزینش و ارتکاب آن منصرف شود (جفی ابرنآبادی، ۱۳۷۴: ۱۰).

۲- نظریه شیوه و سبک زندگی: برخی از پژوهشگران از جمله هایدلانگ بر تأثیر شیوه و سبک زندگی بزه دیدگان بر ارتکاب جرم تأکید می‌ورزند. به گونه‌ای که روش و سبک زندگی افراد (سبک زندگی، به دو گونه سبک گزینش و سبک اجباری تقسیم می‌شود. سبک گزینشی شیوه‌ای است که فرد آن را برای خود انتخاب می‌کند. اما سبک اجباری روشی است که فرد در گزینش آن از خود اختیاری ندارد.) آنها را موقعیت‌های خطر ساز قرار می‌دهد «آن چنان که سبک زندگی افراد سبب حضور آنها در مناطق و محله‌های پرخطر و تماس بیشتر با بزهکاران احتمالی را فراهم آورد» (خالقی، ۱۳۸۰: ۳۴). این حضور موجب می‌شود که فرصت‌های بیشتری در اختیار بزهکاران احتمالی قرار گیرد و در نتیجه احتمال بزه دیدگی افزایش یابد (مطهری زاده و محمد نسل، ۱۳۸۷: ۶۱).

۳- نظریه فعالیت‌های روزمره: گروهی از جرم‌شناسان مانند کوهن و فلسون فعالیت روزمره افراد را در افزایش احتمال بزه دیدگی آنها مؤثر می‌دانند. این نگرش چگونگی و نوع تحرک و جابه‌جایی افراد در زمان و مکان را پدید آورنده موقعیت مساعد برای بزهکاری تلقی می‌کند و برهمگرایی سه عنصر اساسی بزهکار احتمالی، آماج مناسب، جذابیت و نبود مراقب توانمند متمرکز شده است. رویکرد مزبور جرم، توزیع و تحول آن را تابع ساختار، فرصت‌ها و مناسبت‌های ناشی از رفتار و فعالیت‌های روزمره بزه دیدگان می‌داند که سبب می‌شود افراد در موقعیت‌های خطر ساز قرار گیرند. نظریه فعالیت روزمره متعلق به کوهن و فلسون است که کارشان بر فعالیت‌های روزمره

مجرمان متمرکز است. این نظریه عمدتاً بر رویدادهای مجرمانه تأکید دارد و کمتر به وضعیت ذهنی یا پیشینه مجرمان می‌پردازد. این رویکرد همچنین برای تجزیه و تحلیل کمی جغرافیایی الگوها و روندهای جرم مناسب است. این نظریه با نظریه‌های جغرافیایی رفتاری و الگوسازی جرم پیوند دارد؛ به این دلیل که معتقد است مجرمان مانند همه انسان‌ها برنامه‌های روزانه دارند (رفت و آمد به سرکار، ملاقات با دوستان، خرید و...) و هنگام رفت و آمدهای (تردد‌های) روزانه خود، هدف‌های محتمل را جستجو می‌کنند. اهداف اغلب با رفتارهای فردی و منحصر به فرد مجرمان رابطه دارد. بنابراین کودک ربایان احتمالاً مدارس و زمین‌های بازی بچه‌ها را انتخاب می‌کنند که هنگام رفت و آمد روزمره خود با آنها روبه‌رو می‌شوند و دزدان معتاد نیز احتمالاً هدف‌هایی را انتخاب می‌کنند که در مجاورت بازارهای مواد مخدر باشد. این نظریه بیان می‌کند که وقوع جرایم به جمع سه عنصر نیازمند است که در یک زمان و مکان به هم می‌رسند این سه عنصر عبارت است از: وجود مجرم بالقوه و واجد انگیزه برای ارتکاب جرم، آماج یا هدف مناسب جرم و نبودن نظارتی صحیح و شایسته (صوفی و دهقان، ۱۳۸۸: ۹۲-۹۳).

۴- نظریه فضای قابل دفاع: رویکرد فضای قابل دفاع بر نقش و تأثیر محیط فیزیکی بر بزهکاری تأکید می‌ورزد. براساس این نگرش با تغییر محیط فیزیکی و مداخله در طراحی فضاهای مسکونی و تجاری می‌توان نرخ بزهکاری را کاهش مواجه ساخت. «با آغاز ساخت و ساز اماکن عمومی، دانشمندان علوم اجتماعی و جرم‌شناسان ایجاد تغییر و تحولات در محیط فیزیکی را به عنوان شیوه‌ای برای رویارویی با جرم بررسی و معرفی کردند» (صوفی و دهقان، ۱۳۸۸: ۶۲).

۵- الگوهای بی‌سازمانی اجتماعی: اصطلاح بی‌سازمانی اجتماعی برای بیان این عقیده است که مناطق خاصی هست که به لحاظ اجتماعی از هم پاشیده و نابسامان است و جمعیت آنها شامل مهاجران، بیکاران، مجرمان، خانواده‌های بی‌سرپرست و ... است که محل مناسبی برای نشو و نما رفتارهای منحرفانه است. نظریه پردازان در مورد بی‌سازمانی اجتماعی معتقدند شبکه روابط اجتماعی باید به گونه‌ای تقویت شود که ویژگی پیشگیری از جرم را به دنبال داشته باشد.

در نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، نظریه‌رهایی از جنایات محلی به عنوان راهی است که در آن ساکنان در تلاشند تا در اولین فرصت محل زندگی خود را ترک کنند، از این رو ساکنان به موضوعات اجتماعی بی‌توجه هستند و مراکز متداول کنترل‌کننده مانند خانواده، مدرسه، اجتماعات تجاری و آژانس‌های خدمات‌رسانی اجتماعی تضعیف و مختل می‌شوند، روابط شخصی اجتماعات نیز تحت فشار می‌باشند، زیرا همسایگان به طور دائم در حال جا به جایی هستند. تغییر و تحول دائمی ساکنان محلات اجتماعات را تضعیف کرده و تلاش‌های انجام شده در حل مشکلات همسایگی و محلی و ایجاد اهداف مشترک را عقیم می‌سازد (صوفی و دهقان، ۱۳۸۸: ۹۳).

۶- نظریه فرصت: نظریه فرصت با ماهیت و میزان جرایم ارتكابی در ارتباط است تا از طریق تفسیر در ساختار فرصت، آمار جرایم را کاهش دهد. این نظریه به میزان خطر بزه‌دیدگی را وابسته به انواعی از شیوه‌های زندگی و همچنین فعالیت‌هایی قلمداد می‌کند که زمینه تماس مستقیم و نزدیک برخی از افراد و اجتماعات را با مجرمان بالقوه فراهم می‌آورد. طرفداران نظریه پیشگیری معتقدند برای ارتکاب جرم علاوه بر وجود مرتکب و عدم مانع و سایر عناصر لازم به وجود یک هدف با آماج مناسب با همان فرصت نیاز است (صوفی و دهقان، ۱۳۸۸: ۹۴).

۷- نظریه‌های فردی یا اصطلاحاً سیب فاسد: در این نظریه یک دیدگاه تدافعی از سوی یک سازمان برای توجیه ارتکاب جرایم و فساد در آن دانسته شده است. به گفته منتقدان این دیدگاه این حقیقت را نادیده می‌گیرد که کارکنان مجرم ضرورتاً این گونه متولد نشده‌اند بلکه ممکن است در درون سازمان به سمت جرم و فساد سوق داده شوند. این دیدگاه بر بینش دقیق و استخدام تکیه دارد در حالی که علی‌رغم چنین گزینش‌هایی شاهد جرایم درون سازمانی هستیم (صوفی و دهقان، ۱۳۸۸: ۹۴).

۸- نظریه کنترل و مهار: این نظریه در پیشگیری وضعی بر کنترل بیرونی مبتنی است. کنترل بیرونی نوعی کنترل اجتماعی است. برای تنظیم رفتار فرد در جامعه به کار گرفته می‌شود. در مقابل، کنترل نظریه درونی به آموزه‌های اخلاقی و ویژگی‌های

فردی توجه دارد. بنابراین اصطلاح به دیدگاهی باز می‌گردد که در مورد کنترل رفتار انسان بحث می‌کند. این نظریه کنترل شامل توصیفاتی بر پایه ژنتیک، شیمی، عصبی، بیولوژی، اجتماعی شخصیت و طراحی محیطی می‌شود.

۹- نظریه‌های فرهنگی یا اجتماعی: این نظریه‌ها بر فرد تأکید نمی‌کنند بلکه تأکید آنها بر گروه یا سازمان است. بر اساس این نظریات، فساد و جرایم در سازمان ناشی می‌شود از خرده فرهنگی که ارتکاب جرم یا تخلف را قابل قبول و مجاز می‌داند. نظریه فرهنگی و اجتماعی بیان می‌کند که رفتارهای مجرمانه از چنین خرده فرهنگی ناشی می‌شود و از این روست که نیروهای جوان‌تر و جدید توسط نیروهای قدیم تر به رفتار مجرمانه کشیده می‌شوند.

چولینگر و کلارک^۱ (۱۹۸۳) در تحقیقی دریافتند که عوامل دارای منشا خارجی در محیط کار مانند فشارهای اقتصادی با ارتکاب جرایم ارتباط مهمی ندارند، بلکه انحراف و ارتکاب جرم با تأثیرات فرهنگ سازمانی مرتبط است، مانند نارضایتی شغلی کارکنان. به عقیده این دو نویسنده فضای سازمان و محیط کار، که کارکنان در آن احساس می‌کنند مورد استثمار قرار می‌گیرند، بیشترین احساس نارضایتی را در کارکنان ایجاد می‌کند تا حدی که ارتکاب جرم مجاز می‌دانند و به سمت آن سوق می‌یابند (وروایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۶).

سؤالات تحقیق

- ۱- شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا کدام‌اند؟
- ۲- شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش زحمت لازم برای ارتکاب جرم کدام‌اند؟
- ۳- فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش خطرهای قابل پیش‌بینی جرم کدام‌اند؟
- ۴- روش‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش منافع قابل پیش‌بینی جرم کدام‌اند؟

1- Chollinger & clark

- ۴) شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش عوامل تحریک کدام‌اند؟
 ۵) فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر ارتکاب جرم کدام‌اند؟

نمودار ۱: مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف «کاربردی» و از نظر ماهیت «توصیفی - پیمایشی» است. ابزار گردآوری داده‌های پژوهشی، پرسش‌نامه محقق ساخته است. ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارت‌اند از: مطالعات کتابخانه‌ای، مصاحبه با کارشناسان پرونده‌ای، خبرگان و پرسش‌نامه از نوع بسته یعنی در ابتدا برای دریافت یا احصای شیوه‌ها، با تعدادی از کارشناسان مصاحبه و نظرات افراد خبره به روش دلفی نیز اخذ سپس با توجه به وجود اشتراک در بین نظرات ارایه شده با ویرایش مناسب هر یک از پیشنهادها را با فنون پیشگیری وضعی تطبیق و در نهایت پرسش‌نامه‌ای با چهل گویه تدوین شد.

جامعه آماری این پژوهش مدیران و کارکنان یکی از واحدهای اجرایی سازمان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا به تعداد ۱۳۱ نفر می‌باشد. با استفاده از تمام شماری حجم نمونه پژوهش مورد محاسبه واقع که کلیه نفرات مورد نظر (مدیران و کارکنان) را که در امر مبارزه با قاچاق کالا کوشش می‌کنند را شامل می‌شود.

برای سنجش روایی تحقیق و برای این که تحقیق، مسیر صحیح خود را طی کند و ابزارهای سنجش بتواند صفات مورد نیاز را اندازه‌گیری کند شاخص‌های اندازه‌گیری هر سؤال تعیین و با تعدادی از افراد خبره و کارشناس در امور انتظامی دیدار و پس از بحث و تبادل نظر نسبت به بسط و تعدیل شاخص‌های مربوط اقدام شد در نهایت پس از جمع بندی، نظریات آنان با نظرات استاد ناظر، متناسب با هر سؤال تعدادی گویه انتخاب و سرانجام پرسش‌نامه پنج سؤال شامل ۴۰ گویه تنظیم شد. برای سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که آلفای کل ۸۹/۵ درصد است که حاکی از همسانی درونی بالای بین گویه‌های پرسش‌نامه است.

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های توصیفی

سن: حدود ۷۶ درصد از پاسخگویان در دو رده سنی ۳۷-۳۲ و ۴۴-۳۸ سال قرار گرفته و کمترین آنها با ۸/۴ درصد بیش از ۴۵ سال سن داشته‌اند.

سطح تحصیلات: اکثریت پاسخگویان (۸۷ درصد) دارای تحصیلات لیسانس یا فوق دیپلم بوده و بقیه آنها دارای مدرک دیپلم یا فوق لیسانس به بالا بوده‌اند.

سنوات خدمتی: حدود ۶۶/۵ درصد از پاسخگویان دارای سنوات خدمت ۱۰ تا ۲۰ سال بوده‌اند، ۲۲ درصد دارای سنوات خدمتی ۲۵-۲۰ سال و تعداد اندکی نیز بیش از ۲۵ سال سابقه خدمتی داشته‌اند.

محل خدمت: غالب پاسخگویان (۶۴ درصد) محل خدمتی خود را صف و حدود ۳۴ درصد ستاد معرفی کرده‌اند.

ب) یافته‌های تحلیلی

سؤال اول: شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش زحمت لازم برای ارتکاب جرم کدام‌اند؟

نتیجه جدول ۱ برای ما روشن می‌کند که از دید مدیران و کارکنان، راهکارهای افزایش زحمت از لحاظ اهمیت متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است. به عبارت دیگر، از دیدگاه آنان، شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش زحمت لازم برای ارتکاب جرم به ترتیب عبارت‌اند از: راهکار دوم، اول، سوم، پنجم و چهارم که با نمره‌های ۲/۲۴ تا ۳/۸۳ رتبه‌های اول تا پنجم را به خود اختصاص داده‌اند. بنابراین در پاسخ به سؤال اول می‌توان گفت که از منظر پاسخگویان، بهترین راهکار پیشگیری وضعی از طریق افزایش زحمت لازم برای ارتکاب قاچاق عبارتند از:

- ۱- به کارگیری کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق با اثربخشی ۳۰/۵ درصدی.
- ۲- انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین با حدود ۲۹ درصد اثربخشی.

جدول ۱: نتیجه آزمون فریدمن درباره راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از افزایش زحمت لازم در ارتکاب قاچاق

رتبه	میانگین رتبه	رتبه	درصد اثربخشی	راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از افزایش زحمت لازم در ارتکاب قاچاق
۲	۲/۳۹	۲	۲۸/۶	انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین
۱	۲/۲۴	۱	۳۰/۵	به کارگیری کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق
۳	۳/۰۵	۳	۱۹/۱	جایابی سالانه کارکنان بیش از ۵ سال سابقه خدمتی که در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق مشغول به خدمت می‌باشند در انتقالات داخلی
۵	۳/۸۳	۵	۸/۷	بازرسی از کلیه خودروهایی که از مقابل ایستگاه‌های ایست و بازرسی عبور می‌کنند
۴	۳/۴۹	۴	۱۳/۱	ایجاد سامانه ثبت فرایند کامل اجرای مأموریت‌ها و هوشمند نمودن آن به منظور اعلام هشدار در هنگام نقص حین انجام مراحل مأموریت‌ها

مقدار خی‌دو: ۱۳۲/۸۴۱ درجه آزادی: ۴ سطح معناداری: ۰/۰۰۰

همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، اگر چه توزیع پاسخگویان نسبت به ابعاد پیشگیری وضعی مبتنی بر فنون افزایش زحمت ارتکاب جرم با تفاوت‌های جزئی همراه است، اما به طور کلی ۴۳ درصد از پاسخگویان در حد خیلی زیادی، این

راهکارها را در پیشگیری از قاچاق کالا مؤثر می دانند، ۳۶ درصد تأثیر این راهکارها را در حد زیاد و حدود ۱۶/۵ درصد تأثیر آنها را متوسط دانسته اند. در آن سوی طیف، فقط حدود ۴/۵ درصد از پاسخگویان تأثیر این راهکارها در پیشگیری از قاچاق کالا را کم یا خیلی کم دانسته اند.

جدول ۲: توزیع درصدی عکس العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

جمع	پاسخها (درصد)					کتاب	کالا
	خیلی زیاد (۱)	زیاد (۲)	متوسط (۳)	کم (۴)	خیلی کم (۵)		
۱۰۰/۰	۶۰/۳	۳۳/۶	۶/۱	۰/۰	۰/۰	۱	انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین
۱۰۰/۰	۶۶/۴	۲۸/۲	۵/۳	۰/۰	۰/۰	۲	به کارگیری کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی در معابر و محل های عبور کالای قاچاق
۱۰۰/۰	۴۸/۱	۲۶/۰	۱۶/۰	۵/۳	۳/۱	۳	جابه جایی سالیانه کارکنان بیش از ۵ سال سابقه خدمتی که در معابر و محل های عبور کالای قاچاق مشغول به خدمت می باشند در انتقالات داخلی
۱۰۰/۰	۱۴/۵	۵۰/۴	۲۵/۲	۹/۲	۰/۸	۴	بازرسی از کلیه خودروهایی که از مقابل ایستگاه های ایست و بازرسی عبور می کنند
۱۰۰/۰	۲۵/۲	۴۲/۰	۲۹/۰	۳/۱	۰/۸	۵	ایجاد سامانه ثبت فرایند کامل اجرای مأموریت ها و هوشمند کردن آن به منظور اعلام هشدار در هنگام نقض حین انجام مراحل مأموریت ها
۱۰۰/۰	۴۳/۰	۳۶/۰	۱۶/۳	۳/۵	۰/۹		میانگین جهت گویه ها (پاسخها)

سؤال دوم: شیوه های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش خطر ارتکاب جرم کدام اند؟

نتایج حاصل از جدول شماره ۳ نشان می دهد که از دید مدیران و کارکنان، فنون افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا از لحاظ اهمیت متفاوت اند و این تفاوت ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است. به عبارت دیگر، از نظر صاحب نظران، شیوه های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش خطر ارتکاب قاچاق به ترتیب عبارت اند از راهکار نهم، ششم، دوم، پنجم، یکم، دهم، دوازدهم، یازدهم، هشتم، سیزدهم، چهارم، چهاردهم، سوم و هفتم که به ترتیب با کسب نمره های ۱۰/۰۷ تا ۴/۶ تا رتبه های اول تا چهاردهم را به خود اختصاص داده اند.

بنابراین در پاسخ به سؤال دوم می توان گفت که از دید پاسخگویان، بهترین راهکار پیشگیری وضعی از طریق افزایش خطر ارتکاب قاچاق عبارت اند از: برخورد سریع و قاطع با سرشاخه های اصلی قاچاق با ۱۳/۸ درصد اثربخشی، تجهیز ایستگاه های ایست

و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس ری^۱ با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق با اثربخشی ۱۱/۸ درصدی، پیش‌بینی عناصر نظارتی به عنوان نماینده در ایستگاه‌های ایست و بازرسی داریم با ۸/۹ درصد اثربخشی، شناسایی محل‌های دپوی کالای قاچاق و طراحی عملیات سازمان یافته و انعکاس نتایج موفقیت آمیز آن از طریق صدا و سیما با ۷/۹ درصد اثربخشی و افزایش بازدیدهای غیرمترقبه توسط فرماندهان، مدیران و دستگاه‌های نظارتی با ۷/۳ درصد اثربخشی (روی هم‌رفته با حدود ۵۰ درصد اثربخشی).

**جدول ۳: نتیجه آزمون فریدمن درباره راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا
با استفاده از افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا**

درصد اثربخشی	رتبه	میانگین رتبه	راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا
۷/۳	۵	۷/۳۴	افزایش بازدیدهای غیرمترقبه توسط فرماندهان، مدیران و دستگاه‌های نظارتی
۸/۹	۳	۶/۶۶	پیش‌بینی عناصر نظارتی به عنوان نماینده در ایستگاه‌های ایست و بازرسی داریم
۳/۹	۱۳	۸/۷۶	اجرای آزمایش‌های مبارزه با قاچاق کالا به صورت متناوب در طول سال در نقاط اوده و جرم‌خیز
۵/۰	۱۱	۸/۳۳	ارتقای نظارت مدیران بر ارتباطات کارکنان با ساکنان مناطق مرزی
۷/۹	۴	۷/۱۱	شناسایی محل‌های دپوی کالای قاچاق و طراحی عملیات سازمان یافته و انعکاس نتایج موفقیت آمیز آن از طریق صدا و سیما استانی
۱۱/۸	۲	۵/۴۶	تجهیز ایستگاه‌های ایست و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس ری با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق
۳/۸	۱۴	۱۰/۰۷	اطلاع رسانی شماره تلفن نظارت همگانی پلیس، در بین ساکنان مرزی با هدف انعکاس انتقادات و پیشنهادهای به منظور تقویت نظارت بر عملکرد کارکنان اجرایی
۶/۴	۹	۷/۶۹	تعیین نقش و وظایف مرزبانان کشور مقابل در جهت مبارزه با قاچاق کالا از طریق دیپلماسی و انعقاد توافق نامه در ملاقات‌های مرزی
۱۳/۸	۱	۴/۶۳	برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق
۷/۲	۶	۷/۴۱	انعکاس برخوردهای سازمانی با متخلفان و مجرمان
۶/۷	۸	۷/۶۰	پیش‌بینی یک نفر از قضات توسط دادگستری در نقاط جرم خیز به منظور تعیین و تکلیف سریع محموله‌های قاچاق
۷/۱	۷	۷/۴۵	ایجاد بانک اطلاعاتی از قاچاقچیان منطقه که در امر ورود و خروج کالاهای غیرمجاز (قاچاق کالا) مبادرت دارند
۶/۰	۱۰	۷/۸۹	بهره‌گیری از ظرفیت مردمی و جلب مشارکت آنان به منظور شناسایی قاچاقچیان منطقه
۴/۲	۱۲	۸/۶۳	ایجاد بانک اطلاعاتی از فروشندگان کالای قاچاق و توجه آنان نسبت به پیامدهای منفی توزیع کالاهای قاچاق

مقدار خی‌دو: ۲۴۳/۴۳۱ درجه آزادی: ۱۳ سطح معناداری: ۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول شماره ۴ ملاحظه می‌شود، در این بُعد نیز، توزیع پاسخگویان نسبت به فنون چهارده‌گانه فنون افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا با تفاوت‌های جزئی همراه است، اما به‌طور کلی حدود ۳۹ درصد از

پاسخگویان در حد خیلی زیادی، این راهکارها را در پیشگیری از قاچاق کالا مؤثر می‌دانند، ۳۹/۵ درصد تأثیر این راهکارها را در حد زیاد دانسته و حدود ۱۷ درصد تأثیر آنها را متوسط دانسته‌اند. در آن سوی طیف، فقط حدود ۴/۵ درصد از پاسخگویان تأثیر این راهکارها در پیشگیری از قاچاق کالا را کم یا خیلی کم دانسته‌اند.

جدول ۴: توزیع درصدی عکس‌العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

جمع	پاسخ‌ها (درصد)					راهکارهای افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا
	خیلی زیاد (۱)	زیاد (۲)	متوسط (۳)	کم (۴)	خیلی کم (۵)	
۱۰۰/۰	۳۶/۶	۴۶/۶	۱۴/۵	۱/۵	۰/۰	۱ افزایش بازدیدهای غیرمترقبه توسط فرماندهان، مدیران و دستگاه‌های نظارتی
۱۰۰/۰	۴۶/۶	۳۸/۲	۱۳/۰	۰/۸	۱/۵	۲ پیش بینی عناصر نظارتی به عنوان نماینده در ایستگاه‌های ایست و بازرسی دائم
۱۰۰/۰	۲۵/۲	۴۵/۰	۲۳/۷	۵/۳	۰/۸	۳ اجرای رزمایش‌های مبارزه با قاچاق کالا به صورت متناوب در طول سال در نقاط آلوده و جرم خیز
۱۰۰/۰	۲۵/۲	۵۴/۲	۱۶/۰	۳/۱	۱/۵	۴ ارتقای نظارت مدیران بر ارتباطات کارکنان با ساکنان مناطق مرزی
۱۰۰/۰	۳۹/۷	۴۶/۶	۱۰/۷	۲/۳	۰/۸	۵ شناسایی محل‌های دپوی کالای قاچاق و طراحی عملیات سازمان یافته و انعکاس نتایج موفقیت آمیز آن از طریق صدا و سیما استانی
۱۰۰/۰	۶۵/۶	۲۳/۷	۶/۹	۱/۵	۲/۳	۶ تجهیز ایستگاه‌های ایست و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس ری با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق
۱۰۰/۰	۱۷/۶	۳۴/۴	۳۷/۴	۹/۹	۰/۸	۷ اطلاع رسانی شماره تلفن نظارت همگانی پلیس، بین ساکنان مرزی با هدف انعکاس انتقادات و پیشنهادهای به منظور تقویت نظارت بر عملکرد کارکنان اجرایی
۱۰۰/۰	۳۸/۹	۳۷/۴	۱۸/۳	۳/۸	۱/۵	۸ تعیین نقش و وظایف مرزبانان کشور مقابل در جهت مبارزه با قاچاق کالا از طریق دیپلماسی و انعقاد توافق نامه در ملاقات‌های مرزی
۱۰۰/۰	۷۴/۰	۲۱/۴	۲/۳	۱/۵	۰/۸	۹ برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق
۱۰۰/۰	۳۳/۶	۴۸/۹	۱۳/۷	۳/۸	۰/۰	۱۰ انعکاس برخورد‌های سازمانی با متخلفان و مجرمان
۱۰۰/۰	۳۸/۹	۳۸/۹	۱۵/۳	۳/۱	۱/۵	۱۱ پیش بینی یک نفر از قضات توسط دادگستری در نقاط جرم خیز به منظور تعیین و تکلیف سریع محموله‌های قاچاق

ادامه جدول ۴: توزیع درصدی عکس‌العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

۱۰۰/۰	۰/۸	۰/۸	۰/۸	۱۹/۱	۳۹/۷	۳۸/۹	ایجاد بانک اطلاعاتی از قاچاقچیان منطقه که در امر ورود و خروج کالاهای غیرمجاز (قاچاق کالا) مبادرت دارند	۱۲
۱۰۰/۰	۰/۰	۱/۵	۳/۱	۱۹/۸	۳۸/۹	۳۶/۶	بهره‌گیری از ظرفیت مردمی و جلب مشارکت آنان به منظور شناسایی قاچاقچیان منطقه	۱۳
۱۰۰/۰	۰/۸	۰/۰	۷/۶	۲۳/۷	۳۸/۹	۲۹/۰	ایجاد بانک اطلاعاتی از فروشندگان کالای قاچاق و توجیه آنان نسبت به پیامدهای منفی توزیع کالاهای قاچاق	۱۴
۱۰۰/۰	۰/۴	۰/۹	۳/۴	۱۶/۷	۳۹/۵	۳۹/۱	میانگین جهت‌گویه‌ها (پاسخ‌ها)	

سؤال سوم: شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش منافع مورد انتظار از جرم کدام‌اند؟

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که از دید صاحب‌نظران، راهکارهای کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق از لحاظ اهمیت متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است. به عبارت دیگر، از نظر پاسخگویان، شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا به ترتیب عبارت‌اند از: سازمان دهی معابر تبادل (ورود و خروج) کالا برای تردد مرزنشینان با صدور کارت تردد در چارچوب قانون با حدود ۵۲ درصد اثربخشی و عدم توزیع کالاهای مکشوفه از سوی ستاد اجرایی در بین سازمان‌ها و نهادهای دولتی و معدوم ساختن کالاهای مکشوفه با هدف کمک به اقتصاد با حدود ۴۸ درصد اثربخشی.

جدول ۵: نتیجه آزمون فریدمن درباره راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا

درصد اثربخشی	رتبه به	میانگین رتبه	راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا	
۴۷/۹	۲	۱/۶۸	عدم توزیع کالاهای مکشوفه از سوی ستاد اجرایی در بین سازمان‌ها و نهادهای دولتی و معدوم ساختن کالاهای مکشوفه با هدف کمک به اقتصاد	۱
۵۲/۱	۱	۱/۳۲	سازمان دهی معابر تبادل (ورود و خروج) کالا برای تردد مرزنشینان با صدور کارت تردد در چارچوب قانون	۲

مقدار خی‌دو: ۲۸/۰۹۸ درجه آزادی: ۱ سطح معناداری: ۰/۰۰۰

در این فن نیز، توزیع پاسخگویان نسبت به فنون راهکار کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا با تفاوت‌هایی همراه است، اما به طور کلی ۲۸ درصد از پاسخگویان در حد خیلی زیادی، این راهکارها را در پیشگیری از قاچاق کالا مؤثر می‌دانند، حدود ۳۹/۵ درصد تأثیر این راهکارها را در حد زیاد دانسته و حدود ۱۹/۵ درصد تأثیر آنها را متوسط دانسته‌اند. در رابطه با این فن، مخالفت بیشتری وجود داشته و حدود ۱۲ درصد از پاسخگویان تأثیر این راهکارها در پیشگیری از قاچاق کالا را کم یا خیلی کم دانسته‌اند.

جدول ۶: توزیع درصدهای عکس‌العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

جمع	پاسخ‌ها (درصد)					راهکارهای کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا
	خیلی زیاد (۱)	زیاد (۲)	متوسط (۳)	کم (۴)	خیلی کم (۵)	
۱۰۰/۰	۲۳/۷	۲۸/۲	۲۵/۲	۱۶/۸	۵/۳	۱ عدم توزیع کالاهای مکشوفه از سوی ستاد اجرایی در بین سازمان‌ها و نهادهای دولتی و معدوم ساختن کالاهای مکشوفه با هدف کمک به اقتصاد
۱۰۰/۰	۳۲/۱	۵۰/۴	۱۳/۷	۱/۵	۰/۸	۲ سازمان دهی معابر تبادل (ورود و خروج) کالا برای تردد مرز نشینان با صدور کارت تردد در چارچوب قانون
۱۰۰/۰	۲۸/۰	۳۹/۳	۱۹/۴	۹/۲	۳/۰	میانگین جهت گویه‌ها (پاسخ‌ها)

سؤال چهارم: شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش عوامل تحریک کدام‌اند؟

نتایج جدول شماره ۷ نشان می‌دهد که از نگاه پاسخگویان، راهکارهای کاهش عوامل تحریک قاچاق از لحاظ اهمیت متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است. به عبارت دیگر، از نظر صاحب‌نظران شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش عوامل تحریک قاچاق به ترتیب عبارت‌اند: از راهکار سوم، یکم، دوم، هفتم، ششم، چهارم و پنجم که با نمره‌های ۳/۵۶ تا ۴/۹۳ که به ترتیب رتبه‌های اول تا هفتم را به خود اختصاص داده‌اند.

بر این اساس در پاسخ به سؤال چهارم می‌توان گفت که از دید پاسخگویان، بهترین روش پیشگیری وضعی از طریق کاهش عوامل تحریک قاچاق عبارت‌اند از:

شناسایی و از بین بردن انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا با ۱۶/۳ درصد اثربخشی، پرداخت حق الکشف به صورت صحنه ای به کارکنان کاشف با ۱۶/۲ درصد اثربخشی و ایجاد منازل سازمانی و مناسب برای رفاه خانواده کارکنان انتظامی و مرزبانی دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا با ۱۵/۹ درصد اثربخشی (روی هم رفته با حدود ۴۸/۵ درصد اثربخشی).

جدول ۱۱: نتیجه آزمون فریدمن درباره راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا

درصد اثربخشی	رتبه	میانگین رتبه	راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا با استفاده از کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا
۱۶/۲	۲	۳/۶۱	پرداخت حق الکشف به صورت صحنه ای به کارکنان کاشف
۱۵/۹	۳	۳/۷۲	ایجاد منازل سازمانی و مناسب برای رفاه خانواده کارکنان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا
۱۶/۳	۱	۳/۵۶	شناسایی و از بین بردن انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا
۱۳/۰	۶	۴/۲۶	تغییر تفکر علمای اهل سنت با هدف حرام دانستن قاچاق کالا و آگاه سازی مردم در این ارتباط
۹/۷	۷	۴/۹۳	شناسایی روش‌ها و شگردهای جدید قاچاق و تعمیم آن از طریق مسئولان به کلیه رده‌ها
۱۴/۲	۵	۴/۰۱	اطلاع رسانی پیامدها و اثرات لقمه و روزی حرام در زندگی کارکنان
۱۴/۷	۴	۳/۹۰	ترغیب کارکنان به مبارزه جدی با قاچاق کالا با اعطای تشویقات معنوی و مادی

مقدار خی دو: ۶۳/۶۳۰ درجه آزادی: ۶ سطح معناداری: ۰/۰۰۰

همان‌گونه که در جدول شماره ۸ مشاهده می شود، در این فن نیز، توزیع پاسخگویان نسبت به روش‌های هفت‌گانه فنون کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا با تفاوت‌های جزیی همراه است، اما به طور کلی حدود ۴۹ درصد از پاسخگویان در حد خیلی زیادی، این راهکارها را در پیشگیری از قاچاق کالا مؤثر می دانند، حدود ۳۵ درصد تأثیر این راهکارها را در حد زیاد دانسته و حدود ۱۲/۵ درصد تأثیر آنها را متوسط دانسته اند. در آن سوی طیف، فقط حدود ۳/۵ درصد از پاسخگویان تأثیر این راهکارها در پیشگیری از قاچاق کالا را کم یا خیلی کم دانسته اند.

جدول ۸: توزیع درصدی عکس العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

جمع	پاسخها (درصد)					راهکارهای کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا
	خیلی زیاد (۱)	زیاد (۲)	متوسط (۳)	کم (۴)	خیلی کم (۵)	
۱۰۰/۰	۶۰/۳	۲۶/۷	۱۰/۷	۰/۰	۲/۳	۱ پرداخت حق الکشف به صورت صحنه ای به کارکنان کاشف
۱۰۰/۰	۵۶/۵	۳۱/۳	۹/۹	۰/۸	۱/۵	۲ ایجاد منازل سازمانی و مناسب برای رفاه خانواده کارکنان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا
۱۰۰/۰	۵۷/۳	۳۲/۸	۸/۴	۰/۸	۰/۸	۳ شناسایی و از بین بردن انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا
۱۰۰/۰	۴۲/۰	۳۶/۶	۱۳/۷	۳/۸	۱/۵	۴ تغییر تفکر علمی اهل سنت با هدف حرام دانستن قاچاق کالا و آگاه سازی مردم در این ارتباط
۱۰۰/۰	۲۷/۵	۴۷/۳	۱۹/۸	۳/۱	۱/۵	۵ شناسایی روش‌ها و شگردهای جدید قاچاق و تعمیم آن از طریق مسئولان به کلیه رده‌ها
۱۰۰/۰	۴۹/۶	۳۱/۳	۱۶/۰	۲/۳	۰/۸	۶ اطلاع رسانی پیامدها و اثرات لقمه و روزی حرام در زندگی کارکنان
۱۰۰/۰	۵۱/۱	۳۶/۶	۸/۴	۱/۵	۲/۳	۷ ترغیب کارکنان به مبارزه جدی با قاچاق کالا با اعطای تشویقات معنوی و مادی
۱۰۰/۰	۴۹/۲	۳۴/۷	۱۲/۴	۱/۸	۱/۵	۰/۴ میانگین جهت گویه‌ها (پاسخها)

سؤال پنجم: شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر کدام‌اند؟

نتایج جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که از نگاه پاسخ دهندگان، راهکارهای از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق از لحاظ اهمیت متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است. به عبارت دیگر، از نظر پاسخگویان مرزبانی و انتظامی، شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق به ترتیب عبارت‌اند از: راهکار یکم، نهم، هفتم، دهم، هشتم، یازدهم، پنجم، دوم، ششم، سوم، دوازدهم و چهارم که با نمره‌های ۴/۸۴ تا ۸/۳۹ رتبه‌های اول تا دوازدهم را به خود اختصاص داده‌اند.

بنابراین در پاسخ به سؤال پنجم می‌توان گفت که از دید پاسخگویان، بهترین راهکار پیشگیری وضعی از طریق از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق عبارت‌اند از: بازنگری قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا و تصویب تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا با ۱۳/۶ درصد اثربخشی، مشارکت و اهتمام جدی کلیه دستگاه‌های دولتی با

تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا با ۱۲/۵ درصد اثربخشی، دایر کردن بازارچه‌های پيله وری و ترغیب ساکنان شهرها و روستاهای مرزی به فعالیت اقتصادی در آنها با ۱۱/۶ درصد اثربخشی، مستندسازی از جرایم کارکنان در جهت عبور محموله‌های قاچاق و نمایش آن به همراه مجازات در بین کارکنان برای عبرت‌گیری سایرین با ۱۰/۳ درصد اثربخشی و توجیه مردم نسبت به تبعات سوء امنیتی قاچاق کالا: یعنی انجام جاسوسی و حمل سلاح و مهمات و مواد منفجره و... در پوشش قاچاق کالا با ۸/۸ درصد اثربخشی (روی‌هم‌رفته با حدود ۵۷ درصد اثربخشی).

جدول ۹: نتیجه آزمون فریدمن درباره راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا به وسیله از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا

درصد اثربخشی	رتبه	میانگین رتبه	راهکارهای پیشگیری از قاچاق کالا به وسیله از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا
۱۳/۶	۱	۴/۸۴	۱ بازنگری قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا و تصویب تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا
۷/۰	۸	۶/۱۷۹	۲ ارائه یک تعریف واحد از قاچاق در بین مسئولان انتظامی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی
۶/۰	۱۰	۷/۳۰	۳ تولید فیلم‌های مستند و داستانی پیرامون اثرات سوء قاچاق کالا و نمایش آن در بین مردم از طریق شبکه سیما
۲/۵	۱۲	۸/۳۹	۴ برگزاری نشست‌های علمی پیرامون تأثیر قاچاق کالا بر حوزه‌های امنیت در بعد گوناگون برای ساکنان مرزی
۷/۷	۷	۶/۱۷۵	۵ ترویج فرهنگ خودنظارتی یا خودکنترلی از طریق مدیران و...
۶/۸	۹	۶/۱۸۷	۶ اطلاع رسانی میزان مجازات پیش بینی شده در قانون برای مرتکبان قاچاق کالا توسط کمیته فرهنگی کمیسیون مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای مرزنیسان
۱۱/۶	۳	۵/۴۷	۷ دایر نمودن بازارچه‌های پيله وری و ترغیب ساکنان شهرها و روستاهای مرزی به فعالیت اقتصادی در آنها
۸/۸	۵	۶/۴۹	۸ توجیه مردم نسبت به تبعات سوء امنیتی قاچاق کالا: یعنی انجام جاسوسی و حمل سلاح و مهمات و مواد منفجره و... در پوشش قاچاق کالا
۱۲/۵	۲	۵/۲۲	۹ مشارکت و اهتمام جدی کلیه دستگاه‌های دولتی با تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا
۱۰/۳	۴	۵/۹۵	۱۰ مستندسازی از جرایم کارکنان در جهت عبور محموله‌های قاچاق و نمایش آن به همراه مجازات در بین کارکنان برای عبرت‌گیری سایرین
۸/۰	۶	۶/۵۰	۱۱ روشنگری و آموزش جامعه در سطوح مختلف و نهادینه کردن حس احترام به قانون با استفاده از تبلیغات مناسب
۵/۲	۱۱	۷/۴۲	۱۲ تبیین اهمیت و نقش کارکنان اجرایی در مبارزه با قاچاق کالا با برگزاری نشست‌های علمی-کاربردی و همایش سالیانه

مقدار خی‌دو: ۱۵۹/۷۸۹ درجه آزادی: ۱۱ سطح معناداری: ۰/۰۰۰

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در این فن نیز، توزیع پاسخگویان نسبت به ابعاد دوازده‌گانه راهکار از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا با تفاوت‌های جزئی همراه است، اما به طور کلی حدود ۳۴ درصد از پاسخگویان در حد خیلی زیادی، این راهکارها را در پیشگیری از قاچاق کالا مؤثر می‌دانند، حدود ۳۹/۵ درصد تأثیر این راهکارها را در حد زیاد دانسته و ۲۲ درصد تأثیر آنها را متوسط دانسته‌اند. در آن سوی طیف، فقط حدود ۵ درصد از پاسخگویان تأثیر این راهکارها در پیشگیری از قاچاق کالا را کم یا خیلی کم دانسته‌اند.

جدول ۱۰: توزیع درمدی عکس‌العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

جمع	پاسخ‌ها (درصد)					راهکارهای از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا		
	زیاد (۱)	زیاد (۲)	متوسط (۳)	کم (۴)	خیلی کم (۵)			
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۸	۲/۳	۹/۲	۳۲/۱	۵۵/۷	۱	بازنگری قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا و تصویب تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۸	۵/۳	۲۲/۱	۴۲/۰	۲۹/۸	۲	ارائه یک تعریف واحد از قاچاق در بین مسئولان انتظامی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۸	۶/۹	۲۶/۷	۳۸/۹	۲۶/۷	۳	تولید فیلم‌های مستند و داستانی پیرامون اثرات سوء قاچاق کالا و نمایش آن در بین مردم از طریق شبکه سیما
۱۰۰/۰	۰/۰	۱/۵	۹/۲	۳۵/۱	۳۸/۹	۱۵/۳	۴	برگزاری نشست‌های علمی پیرامون تأثیر قاچاق کالا بر حوزه‌های امنیت در ابعاد گوناگون برای ساکنان مرزی
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴/۶	۲۲/۹	۴۵/۰	۲۷/۵	۵	ترویج فرهنگ خودنظارتی یا خودکنترلی از طریق مدیران و عقیدتی‌سیاسی‌یگان‌ها
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵/۳	۲۲/۹	۴۳/۵	۲۸/۲	۶	اطلاع‌رسانی میزان مجازات پیش‌بینی شده در قانون برای مرتکبان قاچاق کالا توسط کمیته فرهنگی کمیسیون مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای مرزنشینان
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۸	۱/۵	۱۳/۰	۴۰/۵	۴۴/۳	۷	دایر نمودن بازارچه‌های پیمه وری و ترغیب ساکنان شهرها و روستاهای مرزی به فعالیت اقتصادی در آنها
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳/۱	۲۴/۴	۳۹/۷	۳۲/۸	۸	توجیه مردم نسبت به تبعات سوء امنیتی قاچاق کالا: یعنی انجام جاسوسی و حمل سلاح و مهمات و مواد منفجره و... در پوشش قاچاق کالا
۱۰۰/۰	۰/۸	۰/۸	۱/۵	۱۰/۷	۳۸/۲	۴۸/۱	۹	مشارکت و اهتمام جدی کلیه دستگاه‌های دولتی با تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا

ادامه جدول ۱۰: توزیع درصدی عکس‌العمل پاسخگویان نسبت به راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۸	۰/۸	۱۹/۸	۴۰/۵	۳۸/۲	مستندسازی از جرایم کارکنان در جهت عبور محموله‌های قاچاق و نمایش آن به همراه مجازات در بین کارکنان برای عبرت گیری سایرین	۱۰
۱۰۰/۰	۰/۰	۱/۵	۳/۸	۲۴/۴	۳۵/۱	۳۵/۱	روشنگری و آموزش جامعه در سطوح مختلف و نهادینه کردن حس احترام به قانون با استفاده از تبلیغات مناسب	۱۱
۱۰۰/۰	۰/۸	۰/۸	۳/۸	۳۲/۸	۳۷/۴	۲۴/۴	تبیین اهمیت و نقش کارکنان اجرایی در مبارزه با قاچاق کالا با برگزاری نشست‌های علمی - کاربردی و همایش سالانه	۱۲
۱۰۰/۰	۰/۱	۰/۷	۴/۰	۲۲/۰	۳۹/۳	۳۳/۹	میانگین جهت گویه‌ها (پاسخ‌ها)	

بررسی اهمیت ابعاد مختلف راهکارهای پیشگیری وضعی: در این مرحله برای اینکه از دید پاسخگویان مشخص شود که از میان فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا کدام یک کارآمدتر می‌باشند، از آزمون تی یک نمونه‌ای^۱ استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۱۱ منعکس است.

بر اساس نتایج جدول ۱۱، میانگین نمره پاسخگویان راجع به فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا متفاوت است و این تفاوت‌ها در سطح یک درصد از نظر آماری معنادار است. ملاحظه می‌شود که میانگین نمره فن کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا (۱۵/۲۱) کمتر از همه بوده و بعد از آن فن افزایش زحمت لازم در ارتکاب قاچاق کالا با میانگین ۱۸/۵۳ قرار گرفته است. این بدان معناست که از دید پاسخگویان فنون چهارم و اول مؤثرترین راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا به شمار می‌روند. به همین دلیل فنون از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا، راهکارهای افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا و راهکارهای کاهش منافع مورد انتظار از قاچاق کالا از دید صاحب‌نظران در رده‌های سوم تا پنجم قرار گرفته‌اند. بر اساس سطح معناداری نیز تمام مقادیر T با اطمینان بیش از ۹۹ درصد در میان پاسخگویان متفاوت بوده است. در واقع، این آزمون در جواب به سؤال « شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا کدام‌اند؟»، صورت گرفت. بر اساس نتایج جدول شماره ۱۱، ده فن پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از دید پاسخگویان بر اساس اهمیت عبارت‌اند از: ۱- برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق، ۲- به کارگیری کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد

1- One-Sample T Test

و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق، ۳- انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین، ۴- تجهیز ایستگاه‌های ایست و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس‌ری با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق، ۵- شناسایی و از بین بردن انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا، ۶- پرداخت حق‌الکشف به صورت صحنه‌ای به کارکنان کاشف، ۷- ایجاد منازل سازمانی و مناسب برای رفاه خانواده کارکنان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا، ۸- بازنگری قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا و تصویب تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا، ۹- ترغیب کارکنان به مبارزه جدی با قاچاق کالا با اعطای تشویقات معنوی و مادی و...، ۱۰- مشارکت و اهتمام جدی کلیه دستگاه‌های دولتی با تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا.

جدول ۱۱: نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای درباره راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا

شاخص‌های آزمون							راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا	
سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار T	میانگین خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد پاسخگویان		
۰/۰۰۰	۱۳۰	۳۸/۵۶۰	۰/۴۸۰۶۷	۵/۵۰۱۵	۱۸/۵۳	۱۳۱	راهکارهای افزایش زحمت لازم در ارتکاب قاچاق کالا	۱
۰/۰۰۰	۱۳۰	۳۳/۲۳۰	۰/۶۸۱۱۱	۷/۷۹۵۷	۲۲/۶۳	۱۳۱	راهکارهای افزایش خطر ارتکاب قاچاق کالا	۲
۰/۰۰۰	۱۳۰	۲۶/۱۳۱	۰/۸۶۹۰۹	۹/۹۴۷۲	۲۲/۷۱	۱۳۱	راهکارهای کاهش منافع قابل پیش‌بینی قاچاق کالا	۳
۰/۰۰۰	۱۳۰	۳۷/۲۶۶	۰/۴۰۸۰۴	۴/۶۷۰۲	۱۵/۲۱	۱۳۱	راهکارهای کاهش عوامل تحریک قاچاق کالا	۴
۰/۰۰۰	۱۳۰	۳۵/۸۳۳	۰/۶۱۱۱۹	۶/۹۹۵۴	۲۱/۹۱	۱۳۱	راهکارهای از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر قاچاق کالا	۵

نتیجه‌گیری

هدف کلی پژوهش حاضر بررسی، تعیین و ارزیابی شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا با رویکرد انتظامی است.

در تجزیه و تحلیل آماری از نگاه پاسخگویان به این نکته پی می‌بریم که هریک از سؤال‌های تحقیق از لحاظ اهمیت متفاوت‌اند و این تفاوت‌ها با اطمینان ۹۹/۹ درصد معنادار و واقعی است و می‌توان استنباط کرد بین اولویت نظرات افراد نمونه آماری در خصوص سؤالات مطروحه در این پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد که بر اساس میانگین رتبه‌های اولویت‌بندی هر یک از شیوه‌ها به شرح زیر است:

۱- روش‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش موارد انتظار از جرم (رتبه اول).

۲- فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش خطر ارتکاب جرم (رتبه دوم).

۳- فنون پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق از بین بردن بهانه‌ها و معاذیر (رتبه سوم).

۴- شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق افزایش زحمت لازم برای ارتکاب جرم (رتبه چهارم).

۵- شیوه‌های پیشگیری وضعی از قاچاق کالا از طریق کاهش عوامل تحریک (رتبه پنجم).

جدول ۱۲: رتبه‌بندی گویه‌های پرسش‌نامه بر اساس آزمون فریدمن

رتبه	میانگین رتبه	راهکارهای پیشگیری وضعی از قاچاق کالا
۱	۱۲/۳۳	برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق
۲	۱۳/۵۳	به کارگیری کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق
۳	۱۴/۵۱	انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین
۴	۱۴/۷۱	تجهیز ایستگاه‌های ایست و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس‌ری (XRAY) با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق
۵	۱۵/۵۸	شناسایی و از بین بردن انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا
۶	۱۵/۶۸	پرداخت حق‌الکشف به صورت صحنه‌ای به کارکنان کاشف
۷	۱۶/۳۴	ایجاد منازل سازمانی و مناسب برای رفاه خانواده کارکنان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا
۸	۱۶/۳۹	بازنگری قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا و تصویب تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا

ادامه جدول ۱۲: رتبه‌بندی گویه‌های پرسش‌نامه بر اساس آزمون فریدمن

۹	۱۷/۱۱	ترغیب کارکنان به مبارزه جدی با قاچاق کالا با اعطای تشویقات معنوی و مادی
۱۰	۱۷/۷۳	مشارکت و اهتمام جدی کلیه دستگاه‌های دولتی با تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا
۱۱	۱۸/۰۶	اطلاع رسانی پیامدها و اثرات لقمه و روزی حرام در زندگی کارکنان
۱۲	۱۸/۱۰	پیش بینی عناصر نظارتی عنوان نماینده در ایستگاه‌های ایست و بازرسی دائم
۱۳	۱۸/۵۵	دایر نمودن بازارچه‌های پیله وری و ترغیب ساکنان شهرها و روستاهای مرزی به فعالیت اقتصادی در آنها
۱۴	۱۹/۱۶	شناسایی محل‌های دپوی کالای قاچاق و طراحی عملیات سازمان یافته و انعکاس نتایج موفقیت آمیز آن از طریق صدا و سیما
۱۵	۱۹/۶۵	تغییر تفکر علمای اهل سنت با هدف حرام دانستن قاچاق کالا و آگاه سازی مردم در این ارتباط
۱۶	۱۹/۹۵	افزایش بازدیدهای غیرمترقبه توسط فرماندهان، مدیران و دستگاه‌های نظارتی
۱۷	۲۰/۱۷	انعکاس برخوردهای سازمانی با متخلفان و مجرمان
۱۸	۲۰/۲۶	جابجایی سالیانه کارکنان بیش از ۵ سال سابقه خدمتی که در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق مشغول به خدمت می باشند در انتقالات داخلی
۱۹	۲۰/۲۸	مستندسازی از جرایم کارکنان در جهت عبور محموله‌های قاچاق و نمایش آن به همراه مجازات در بین کارکنان برای عبرت گیری سایرین
۲۰	۲۰/۳۴	ایجاد بانک اطلاعاتی از قاچاقچیان منطقه که در امر ورود و خروج کالاهای غیرمجاز (قاچاق کالا) مبادرت دارند
۲۱	۲۰/۵۹	سازمان دهی معابر تبادل (ورود و خروج) کالا برای تردد مرزنشینان با صدور کارت تردد در چارچوب قانون
۲۲	۲۰/۶۰	پیش بینی یک نفر از قضات توسط دادگستری در نقاط جرم خیز به منظور تعیین و تکلیف سریع محموله‌های قاچاق
۲۳	۲۰/۹۲	تعیین نقش و وظایف مرزبانان کشور مقابل در جهت مبارزه با قاچاق کالا از طریق دیپلماسی و انعقاد توافق نامه در ملاقات‌های مرزی
۲۴	۲۱/۳۶	بهره گیری از ظرفیت مردمی و جلب مشارکت آنان به منظور شناسایی قاچاقچیان منطقه
۲۵	۲۱/۷۶	روشنگری و آموزش جامعه در سطوح مختلف و نهادینه کردن حس احترام به قانون با استفاده از تبلیغات مناسب
۲۶	۲۱/۸۷	توجه مردم نسبت به تبعات سوء امنیتی قاچاق کالا: یعنی انجام جاسوسی و حمل سلاح و مهمات و مواد منفجره و... در پوشش قاچاق کالا
۲۷	۲۲/۸۳	ارتقای نظارت مدیران بر ارتباطات کارکنان با ساکنان مناطق مرزی
۲۸	۲۲/۸۴	شناسایی روش‌ها و شگردهای جدید قاچاق و تعمیم آن از طریق مسئولان ذی ربط به کلیه رده‌ها
۲۹	۲۲/۹۰	ارائه یک تعریف واحد از قاچاق در بین مسئولان انتظامی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی
۳۰	۲۳/۰۴	اطلاع رسانی میزان مجازات پیش بینی شده در قانون برای مرتکبان قاچاق کالا توسط کمیته فرهنگی کمیسیون مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای مرزنشینان
۳۱	۲۳/۱۱	ترویج فرهنگ خودنظارتی یا خودکنترلی از طریق مدیران و...
۳۲	۲۳/۴۵	ایجاد بانک اطلاعاتی از فرورشدگان کالای قاچاق و توجه آنان نسبت به پیامدهای منفی توزیع کالاهای قاچاق
۳۳	۲۳/۹۰	اجرای آزمایش‌های مبارزه با قاچاق کالا به صورت متناوب در طول سال در نقاط آلوده و جرم خیز
۳۴	۲۳/۹۴	ایجاد سامانه ثبت فرایند کامل اجرای مأموریت‌ها و هوشمند نمودن آن به منظور اعلام هشدار در هنگام نقص حین انجام مراحل مأموریت‌ها
۳۵	۲۴/۳۰	تولید فیلم‌های مستند و داستانی پیرامون اثرات سوء قاچاق کالا و نمایش آن در بین مردم از طریق شبکه ی سیما

ادامه جدول ۱۲: رتبه‌بندی گویه‌های پرسش‌نامه بر اساس آزمون فریدمن

۳۶	۲۴/۸۴	تبيين اهميت و نقش کارکنان اجرائی در مبارزه با قاچاق کالا با برگزاری نشست‌های علمی - کاربردی و همایش سالیانه
۳۷	۲۶/۵۷	بازرسی از کلیه خودروهایی که از مقابل ایستگاه‌های ایست و بازرسی عبور می‌کنند
۳۸	۲۷/۴۷	عدم توزیع کالاهای مکشوفه از سوی ستاد اجرائی در بین سازمان‌ها و نهادهای دولتی و معدوم ساختن کالاهای مکشوفه با هدف کمک به اقتصاد
۳۹	۲۷/۵۸	اطلاع رسانی شماره تلفن نظارت همگانی پلیس، در بین ساکنان مرزی با هدف انعکاس انتقادات و پیشنهادات به منظور تقویت نظارت بر عملکرد کارکنان اجرائی
۴۰	۲۷/۷۰	برگزاری نشست‌های علمی پیرامون تأثیر قاچاق کالا بر حوزه‌های امنیت در ابعاد گوناگون برای ساکنان مرزی

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهشی بر اساس اولویت بندی مندرج در گویه‌های پرسش‌نامه راهکارهای زیر به منظور برنامه ریزی مسئولان ذی ربط در جهت مبارزه با پدیده شوم قاچاق کالا پیشنهاد می‌شود:

۱- برخورد سریع و قاطع با سرشاخه‌های اصلی قاچاق با ظرفیت موجود اعم از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات و... به طور جدی توسط مسئولان انتظامی و مرزبانی استان‌های مرزی مدنظر قرار گیرد.

۲- ضروری است با استفاده از اصل مدیریت زمان کارکنان و مدیران متعهد، کارآمد و فاقد سوابق سوء امنیتی و غیرامنیتی توسط معاونت‌های نیروی انسانی و بازرسی شناسایی و پس از طرح در کمیسیون‌های مربوط در معابر و محل‌های عبور کالای قاچاق به کارگیری شوند.

۳- انسداد کامل مرز با استفاده از ابزار نوین در دستور کار مسئولان کشوری قرار گیرد و اعتبارات مناسب برای اجرای این مهم پیش بینی و برای اجرا به رده‌های صفی ابلاغ شود.

۴- ضروری است با هدف کنترل خودروهای حامل بار قاچاق ایستگاه‌های ایست و بازرسی به دوربین‌های مدار بسته، حرارتی و دید در شب و دستگاه‌های ایکس ری تجهیز شوند.

۵- انگیزه‌های ارتکاب جرم در کارکنان مبارزه با قاچاق کالا توسط مراجع ذی ربط در کمیسیون‌های مربوط کالبد شکافی و آسیب شناسی قرار گیرد و راهکار مناسب برای

از بین بردن آنها اتخاذ شود.

۶- به منظور ایجاد انگیزه مضاعف در آن دسته از کارکنانی که در امر مبارزه با قاچاق کالا مشغول به خدمت می‌باشند فرآیند دریافت پاداش و حق‌الکشف بازنگری و با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط حق‌الکشف مأموران انتظامی و مرزبانی به صورت صحنه‌ای به کارکنان کاشف پرداخت شود.

۷- برای رفاه خانواده کارکنان دخیل در امر مبارزه با قاچاق کالا منازل سازمانی مناسب ایجاد تا با فراغ‌بال بتوانند در تحقق اهداف سازمانی گام بردارند.

۸- قوانین فعلی مبارزه با قاچاق کالا بازنگری و تشدید مجازات برای قاچاقچیان کالا به صورت لایحه از طریق مراجع ذی‌ربط به مجلس شورای اسلامی ارسال تا پس از بحث و تبادل نظر و تصویب برای اجرا به مدیران اجرایی ابلاغ شود.

۹- با اعطای تشویقات معنوی و مادی متناسب با عملیات‌های انتظامی کارکنان به مبارزه جدی با قاچاق کالا ترغیب شوند.

۱۰- مشارکت کلیه دستگاه‌های دولتی با تمام ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با قاچاق کالا امری اجتناب‌ناپذیر بوده و ضروری است برای برون‌رفت سرمایه ایرانی بالاخص در بُعد اقتصادی اهتمام جدی ویژه‌ای صورت پذیرد.

منابع

- اردبیلی، محمد علی (۱۳۷۹)، **پیشگیری از اعتیاد**، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی علمی - کاربردی جنبه‌های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، روزنامه رسمی ایران.

- برخورداری، سجاد و ناظم‌ان، حمید (۱۳۸۸)، **نگاهی نو به پدیده قاچاق بعد از عضویت در WTO**، مجموعه مقالات همایش انضباط، امنیت اقتصادی و پدیده قاچاق کالا و ارز، تهران: انتشارات معاونت پژوهش و آمار و اطلاعات ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز.

- بیات، بهرام و همکاران (۱۳۸۷)، **پیشگیری از وقوع جرم با رویکرد اجتماعی محور**، تهران: انتشارات معاونت اجتماعی ناجا.

- توجهی، عبدالعلی (۱۳۷۷)، جایگاه بزه دیده در سیاست جنایی ایران، رساله دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- خالقی، سمیرا (۱۳۸۰)، **سنجش و ارزیابی روش‌های پیشگیری از جرم**، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- رزنام، دنیس و آرتور اورسیو و روبرت داویس (۱۳۷۹)، **پیشگیری وضعی از جرم**، ترجمه رضا پرویزی، مجله قضائی و حقوقی دادگستری، شماره ۳۲.
- صوفی، علیرضا و دهقان، سیدهادی (۱۳۸۸)، **پیشگیری وضعی از جرایم درون سازمانی، فصلنامه نظارت و بازرسی**، سال سوم، شماره دهم، تهران: انتشارات ایمان.
- قاضی، حمید (۱۳۸۷)، **پیشگیری از جرم و اقدامات تقنینی مرتبط، فصلنامه نظارت و بازرسی**، سال دوم، شماره پنجم، تهران: انتشارات ایمان.
- معظمی، شهلا (۱۳۸۲)، **پیشگیری از تکرار جرم، پیشگیری از جرم (مجموعه مقالات)**، تهران: انتشارات مرکز مطبوعات معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه.
- محمد نسل، غلامرضا (۱۳۸۶)، **پیشگیری اجتماعی و وضعی از جرم، فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی**، سال دوم، شماره پنجم، ص ۴۵-۶۷.
- محمد نسل، غلامرضا و ابوالفضل مطهری زاده (۱۳۸۷)، **بررسی شیوه‌های اثربخش پیشگیری وضعی از ضرب و شتم متهمین در پلیس آگاهی فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی**، ویژه خلاصه پایان‌نامه‌های دانشجویی، تهران: انتشارات حدیث کوثر.
- نجفی ابرند آبادی، علی حسین (۱۳۷۴)، **پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی، مجله تحقیقات حقوقی دانشگاه شهید بهشتی**، ش ۲۶، ص ۱۳۶.
- روایی، اکبر و همکاران (۱۳۸۹)، **نقش فرماندهان و مدیران در پیشگیری از جرم با تأکید بر ارتشاء، فصلنامه نظارت و بازرسی**، سال چهارم، شماره یازدهم، تهران، انتشارات ایمان.